

METSO

Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2008–2016

Metsänomistajan valinta Suomen luonnon hyväksi

Lähtökohtana vapaaehtoisuus

METSO on antanut metsälle uuden merkityksen. METSO-ohjelman avulla omistaja voi saada tuloja metsäluonnon suojelusta ja hoidosta. Ohjelma tarjoaa vaihtoehtoja, joista metsänomistaja voi valita omiin tarpeisiinsa sopivimman. METSOssa on mahdollisuuksia, joihin kannattaa tutustua.

Kuka tekee päätöksen METSO-kohteista?

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) päättää luonnonsuojelulain mukaisesta pysyvästä ja määräaikaisesta suojelusta.
- Metsäkeskus päättää kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisesta ympäristötuesta ja luonnonhoidosta.

KUVA: KIMMO SYRJÄNEN

Metsälain suojaamat luonnontilaiset puronvarsimetsät soveltuvat hyvin metsätalouden ympäristötuen piiriin.

Julkaisijat: ympäristöministeriö, PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO,
www.ymparisto.fi sekä maa- ja metsätalousministeriö,
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO, www.mmm.fi

METSO turvaa monimuotoisuutta

METSO-ohjelman keskeisenä tavoitteena on turvata suomalaisen metsäluonnon monimuotoisuus. Suojelemalla tai hoitamalla arvokkaita metsiä suojellaan myös niissä eläviä harvinaisia tai taantuvia lajeja. METSOLla voidaan samalla edistää luonnon virkistyskäyttöä ja yritystoimintaa sekä huolehtia maisemasta.

METSO-ohjelmalla pyritään turvaamaan erityisesti luonnontilaisia metsiä. Luonnontilaisuudesta kertovia ominaisuuksia ovat esimerkiksi lahonneen ja kuolleen puuston määrä ja laatu, kookkaat ja vanhat lehtipuut tai palanut puusto. Luonnonarvoiltaan myös tavanomaisempi kohde saattaa olla arvokas, jos se täydentää lähistöllä olevaa suojelualueetta. METSO-ohjelmaan valittavilla luontokohteilla on tarkat valintaperusteet, jotka esitellään erillisessä oppaassa.

KUVA: ESKO HYVÄRIINEN

Kymmenen METSO-ohjelmaan soveltuvaa elinympäristöä:

- Lehdot
- Runsaslahopuustoiset kangasmetsät
- Pienvesien lähimetsät
- Puustoiset suot
- Metsäluhdat ja tulvametsät
- Harjujen paahdeympäristöt
- Maankohoamisrannikon metsät
- Puustoiset perinneympäristöt
- Kalkkikallioilla kasvavat metsät
- Metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot

Nelitäpläjäärä viihtyy metsäniityillä ja valoisissa lehdossa mesiangervojen ja karhunputkien kukinnoissa.

METSO tarjoaa vaihtoehtoja

METSO-ohjelman tarjoamat vaihtoehdot metsänomistajalle ovat pysyvä suojelu, määräaikainen suojelu ja metsäluonnonhoito. Sopiva vaihtoehto mietitään yhdessä metsänomistajan kanssa alueen luonnonarvojen ja metsänomistajan tavoitteiden pohjalta.

Pysyvä suojelu

Kun metsäalue suojellaan pysyvästi, se on poissa metsätalouksikäytöstä, mutta esimerkiksi jokamiehen oikeuksia suojelu ei yleensä rajoita. Metsän pysyvän suojelun vaihtoehtoja on kolme:

- Yksityisen suojelun alueen perustaminen soveltuu metsänomistajille, jotka haluavat säilyttää alueen omistuksen ja mahdollisuuden vaikuttaa alueen luonnonhoitoon. Alueen rauhoitusmääräykset ja korvaus sovitaan maanomistajan ja ympäristöviranomaisen kesken, minkä jälkeen suojelun alueesta tehdään rauhoituspäätös.
- Alueen myyminen valtiolle on vaihtoehto niille, jotka haluavat luopua suojeltavasta kohteesta kokonaan. Kaupan kohteena voi olla koko metsätila tai erillinen määräala. Metsähallitus vastaa valtion metsien hallinnasta ja voi tehdä suojelun alueilla luonnonarvoja parantavia hoitotoimenpiteitä.
- Alueen vaihto valtion maahan on sopiva vaihtoehto metsänomistajille, jotka haluavat suojella kohteen mutta jatkaa toisaalla metsätalouden harjoittamista. Vaihtomaiden saatavuus vaihtelee maan eri osissa.

Määräaikainen suojelu

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukainen ympäristötukisopimus tehdään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Tyypillisiä ympäristötukikohteita ovat esimerkiksi metsälain suojaamat arvokkaat elinympäristöt, jotka voidaan tuen avulla turvata lain antamaa suojaa laajempina kokonaisuuksina. Myös muita luonnonarvoiltaan merkittäviä METSO-ohjelman elinympäristöjä voidaan perustaa ympäristötukialueiksi.

Luonnonsuojelulain nojalla toteutettavan määräaikaisen suojelujakson pituus määritellään kohteen luonnonarvojen ja maanomistajan toiveiden perusteella. Pisimmillään se voi olla 20 vuotta. Määräaikaisen luonnonsuojelun alueen perustaminen soveltuu kohteille, joiden luonnonarvot muuttuvat verrattain nopeasti.

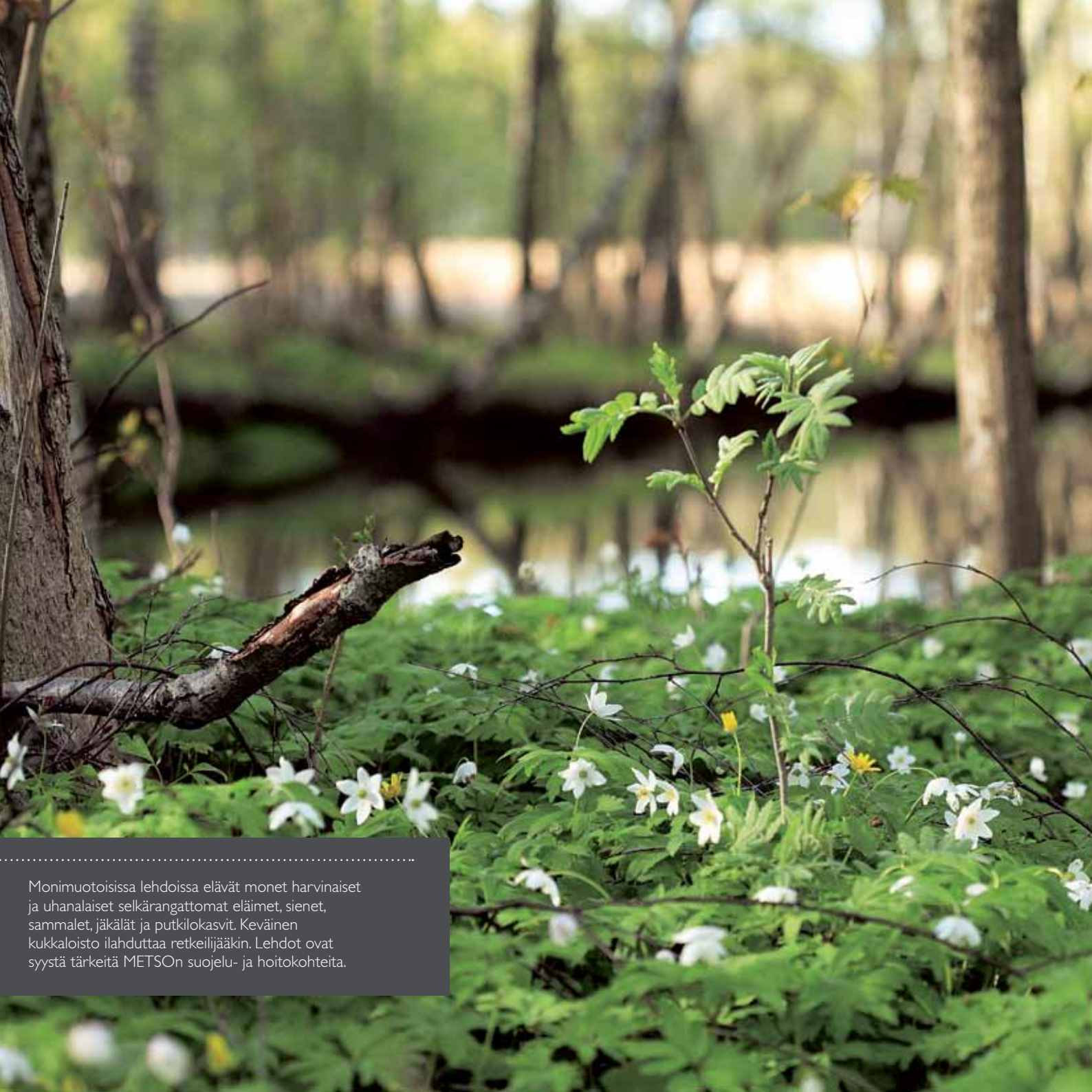
Metsäluonnonhoito

Luonnonhoito voi olla luonnonarvojen ylläpitämistä, lisäämistä tai metsän palauttamista luonnontilaisemmaksi. Luonnonhoitotyöt suunnitellaan yhdessä metsänomistajan kanssa eikä metsänomistajalle aiheudu hoidosta kuluja. Luonnonarvoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla kohteilla:

- Hoitoa tarvitsevat lehdot (esim. jalopuustoiset tai lehtipuuvaltaiset)
- Vesitaloudeltaan muuttuneet pienvedet (lähteet ja purot)
- Ojitetut korvet, letot ja muut rehevät puustoiset suot
- Harjujen paahdeympäristöt
- Puustoiset perinneympäristöt

.....
Lajien säilymiselle on tärkeää, että metsässä on eri lahoamisvaiheissa olevia puita.

Monimuotoisissa lehdossa elävät monet harvinaiset ja uhanalaiset selkärangattomat eläimet, sienet, sammalet, jäkälät ja putkilokasvit. Keväinen kukkaloisto ilahduttaa retkeilijääkin. Lehdot ovat syystä tärkeitä METSON suojele- ja hoitokohteita.

METSO on hyvä tulolähde

METSO-ohjelman mukaisesta vapaaehtoisesta suojelusta maksetaan korvausta metsänomistajille, jotka haluavat perinteisen metsätalouden ohella vaikuttaa Suomen metsäluonnon monimuotoisuuteen. Korvaukset eri suojeluvaihtoehdoissa määritellään seuraavasti:

Korvaukset pysyvästä suojelusta

- Yksityisen suojelualueen perustaminen: metsänomistajalle korvataan rauhoituksesta aiheutuvat taloudelliset menetykset. Korvaus sovitaan maanomistajan kanssa, ja se perustuu pääsääntöisesti alueen puuston arvoon. Korvaus on verovapaata.
- Alueen myynti valtiolle: kauppahintana käytetään alueen käypää hintaa, joka lasketaan pääsääntöisesti metsätaloudellisen arvon perusteella. Yksityishenkilölle kaupasta saatu tulo on verovapaata.
- Vaihto valtion maahan: vaihto on mahdollista, jos tarjolla on sijainniltaan ja arvoltaan sopivaa vaihtomaata.

Korvaukset määräaikaisesta suojelusta ja luonnonhoidosta

- Metsätalouden ympäristötuki: laskennan pohjana käytetään kohteelta välittömästi hakattavissa olevan puuston määrää. Korvausten laskennassa käytetään vuosittain vaihtuvia keskikantohintoja. Korvaus on verovapaata.
- Luonnonuojelulain mukainen määräaikainen rauhoitus: maanomistajalle korvataan suojelun ajalta aiheu-

tuvan taloudellisen hyödyn menetys, joka arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Korvaus on verovapaata.

- Luonnonhoitohanke: kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisessa luonnonhoitohankkeessa tuki kattaa kaikki luonnonhoidon suunnittelun ja toteutuksen kulut. Metsänomistaja saa hoidetun tai kunnostetun luontokohteen.

Kiinnostaako METSO?

METSO on metsänomistajan valinta Suomen metsäluonnon hyväksi. Jos olet kiinnostunut METSO-ohjelmasta ja haluat selvittää, onko metsässäsi siihen soveltuvia kohteita, ota yhteyttä johonkin metsä- tai ympäristöalan ammattilaiseen.

METSOSTa antavat tiedot:

- www.metsopolku.fi
- Metsäkeskus www.metsakeskus.fi
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus www.ely-keskus.fi
- Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio www.tapio.fi
- Suomen ympäristökeskus www.ymparisto.fi/syke
- Metsänhoitoyhdistykset www.mhy.fi
- Metsänomistajien liitot www.liitto.mhy.fi
- Metsäpalveluyrittäjät
- Metsäyhtiöt

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Ympäristöministeriö
Kasarmikatu 25
PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 020 610 100 (vaihde)
www.ymparisto.fi

Maa- ja metsätalousministeriö
Hallituskatu 3A
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (09) 16001 (vaihde)
www.mmm.fi

Kannen kuva: Harjusiniipi/Antti Below
Taitto: Pia Kauppinen, Grapica
Paino: Edita Oyj
Esitteen PDF-versio: www.metsonpolku.fi
> materiaalit > esitteet ja julkaisut

441

697

Painotuote